

Kortare värdköer och bättre arbetsmiljö med produktions- och kapacitetsstyrning

Debattartiklar larmar om att det är omöjligt att uppnå kortare värdköer, men stämmer det?

Utredningen – kortare värdköer har intervjuat Caroline Kevin om Socialstyrelsens uppdrag att stärka tillgängligheten med värdkapacitet och balans. Uppdraget som sträcker sig till 2027 är exempel på Socialstyrelsens nya strategiska inriktning att med samverkan bidra till styrning.

Uppdraget innehåller fler delar, varav en är produktions- och kapacitetsstyrning även förkortat PKS som innebär att verka stödande i det systematiska arbetet för att sjukvårdens resurser ska finnas när patienterna behöver det. Det handlar om att utgå från värdbehovet i regionens planering av kapacitet och flöden genom en tydlig bild av den egna tillgängliga kapaciteten för att uppnå en effektiv värdprocess. Ibland kan det vara obalans mellan värdbehov och tillgänglig kapacitet och då behövs beslut för att nå uppsatta mål.

– När produktionsplaner är satta, analys har skett av tillgänglig kapacitet och beslut är tagna för att nå balans i rätt resurser i rätt tid, då har vi sett att det bidrar till en säkrare vård och då även till att jämna ut arbetstoppar och förbättrad arbetsmiljö, säger **Caroline Kevin**, sakkunnig inom värdkapacitet och arbetar i PKS teamet på Socialstyrelsen.

Det kan låta enkelt, men förändring kräver tid

Hon beskriver att det är en kontinuerlig process att följa upp, återkoppla och vidareutveckla planer och prognoser på alla nivåer i organisationen.

– Det kan låta enkelt, men innebär en stor arbetsinsats. Samtidigt ser vi att det ger ett påtagligt resultat i de regioner och verksamheter där arbetet kommit längre, säger **Caroline Kevin**.

– Produktions- och kapacitetstyrning är egentligen inget nytt. På ett eller annat sätt är det klart att planering redan skett i regionerna. Däremot kan planering i vissa fall skett mer utifrån vad ”man kan göra” och planeringen har därmed inte utgått från det värdbehov invånarna har. Ibland har det varit tillfälliga aktiviteter som efter en tid avstannat, fortsätter **Caroline Kevin**.

Nationellt stöd för vård utifrån behov

Socialstyrelsen inledde arbetet 2022 med att utveckla det nationella stödet för produktions- och kapacitetsstyrning, (PKS). Socialstyrelsen definierar det i: ”Organisationers **arbete** att se till att alla resurser finns på plats i rätt tid för att kunna ge patienterna god vård utifrån behov.” Arbetet inleddes med att söka goda exempel, genom bland annat intervjuer av verksamhetsrepresentanter, experter och att ta fram metodstöd för exempelvis strategisk nivå. Arbetet har sedan dess utvecklats och fyllts på med flera stöd utifrån de behov som regionerna efterfrågat. Här har flera representanter från olika regioner och experter varit delaktiga i utvecklingen av det nationella stödet. Till skillnad från många tidigare PKS-koncept betonar Socialstyrelsen vikten av ett systemperspektiv, det vill säga, att det inte är en specifik modell utan beskriver organisationens arbete vilket bland annat innebär styrning på såväl strategisk som taktisk och operativ nivå i regionerna.

– Mycket tid behöver avsättas för det operativa genomförandet, för det är inte enkelt att ändra invanda arbetsätt och att arbeta mer systematiskt med produktions- och kapacitetstyrning är även en kulturförändringsresa. En annan del är att konstant utvärdera arbetet, så att det ständigt är aktuellt, säger **Caroline Kevin**.

Snöbollseffekt i intresse

Socialstyrelsen har sedan maj 2024 erbjudit regionerna mer verksamhetsnära stöd där upplägget anpassas utifrån respektive regions behov, där några regioner har jobbat i flera år med PKS och

andra befinner sig i en uppstartsfas. Starten är ett endagarsmöte som en introduktion till strategisk nivå. Nästa steg är ett tvådagarsbesök där regionen i regel bjuder in chefer i organisationen, vilket innefattar chefer på alla nivåer och olika verksamhetsområden.

– Det blir då mer fördjupning inom PKS där vi även erbjuder mer praktisk PKS innan, vilket innebär att vi behovsplanerar slutenvården tillsammans med regionen. Under besöken brukar vi också prata lite om exempelvis hälso- och sjukvårdslagen som beskriver att vården ska planeras utifrån behov. Regionernas chefer har ofta gedigen utbildning i arbetsmiljö men ibland behövs mer om patientsäkerhet och hälso- och sjukvårdslagen, säger **Caroline Kevin**.

14 regioner har inlett ett samarbete med Socialstyrelsen och haft ett endagarsbesök, fem har haft ett två dagarsbesök och flera är redo. Ofta deltar många chefer och centrala funktioner för att alla ska höra samma sak samtidigt. Socialstyrelsen erbjuder även möjlighet att involvera politiken och har haft halvdagar för politisk ledning i två regioner.

– Regionerna förstår kopplingen mellan PKS, ekonomi och arbetsmiljö men rent praktiskt är det få som tidigare kopplat ihop dessa processer, som i många fall kan ha drivits separat. Vi ser en snöbollseffekt i intresse. Därför behöver vi dela upp oss så vi är olika team som genomför dessa besök för att stödja regionerna. Men man måste ge det lite tid för att se perspektiv på den resa man har gjort och har framför sig, säger **Caroline Kevin**.

Om Caroline Kevin

Caroline Kevin är sakkunnig inom vårdkapacitet och arbetar framför allt med produktions- och kapacitetsstyrning som inkluderar vårdplatser, men även i teamet som arbetar med nationell vårdförmedling vid Socialstyrelsen. Hon har en bakgrund som sjuksköterska och chef i region på olika nivåer.